

Daniel Gil Solés - Els noms de les biblioteques públiques de Barcelona: diversitat de gènere?

Autor: [hanseligretel](#) - 09/12/2019

El passat mes d'octubre vaig publicar al digital La Marfanta un [article](#) sobre quins eren els noms que portaven les biblioteques públiques a les Terres de l'Ebre. La conclusió era ben demolidora: de les 34 biblioteques públiques que hi ha l'Ebre, només dues porten noms de dona. És a dir, un escàs 5,89%. Els noms de dona, a l'Ebre, estan representats de forma quasi marginal en el principal equipament cultural i ciutadà de què disposem avui dia. Així que empès per la curiositat, i amb l'objectiu (a voltes amagat, a voltes explícit i ple d'il·lusió) de voler mostrar si aquesta situació és la mateixa a diferents territoris de Catalunya, neix aquest article, que intenta desxifrar, amb dades, com de representades es troben les dones en la nomenclatura bibliotecària pública de Barcelona.

Segons el [Cercador de Biblioteques de Catalunya](#) de la Generalitat de Catalunya, en una cerca feta el mes de desembre de 2019, a la ciutat de Barcelona hi ha un total de 40 biblioteques públiques. Fent una classificació ràpida, podriem establir quatre grans categories:

- Les biblioteques que porten el nom d'una entitat o d'un edifici emblemàtic del barri o districte on s'ubiquen, i que serien les següents: Barceloneta-La Fraternitat; Fort Pienc; Horta-Can Mariner; Sant Pau-Santa Creu; Vapor Vell; Vilapicina i la Torre Llobeta. És a dir, 6 biblioteques, i un 15% sobre el total.
- Les biblioteques que només porten el nom del barri o districte, i que serien les següents: Bon Pastor; Canyelles; Les Roquetes; Nou Barris; Sant Martí de Provençals; Vila de Gràcia; Zona Nord. Sumen un total de 7 biblioteques, que representen el 17,50% del total.
- En tercer lloc, les biblioteques que porten el nom d'una dona, i que són les següents: Camp de l'Arpa-Caterina Albert; Francesca Bonnemaison; Guinardó-Mercè Rodoreda; La Sagrera-Marina Clotet; Montserrat Abelló; Sofia Barat; Vallcarca i els Penitents-M. Antonieta Cot. També són 7 biblioteques, i per tant representen el mateix percentatge, un 17,50%.

- I per acabar, les que porten el nom d'algun home, i que són: Josep Clarà; Collserola-Josep Miracle; El Carmel-Juan Marsé; El Clot-Josep Benet; Esquerra de l'Eixample-Agustí Centelles; Francesc Candel; Gòtic-Andreu Nin; Ignasi Iglésias-Can Fabra; Jaume Fuster; Joan Miró; Les Corts-Miquel Llongueras; Montbau-Albert Pérez Baró; Poble-sec-Francesc Boix; Poblenou-Manuel Arranz; Ramon d'Alòs-Moner; Sagrada Família-Josep Maria Ainaud de Lasarte; Sant Antoni-Joan Oliver; Sant Gervasi-Joan Maragall; Trinitat Vella-Josep Barberó; Xavier Benguerel. Sumen un total de 20 biblioteques, és a dir, el 50% del total.

Resumint: en l'ecosistema bibliotecari públic barceloní, el 50% de les biblioteques van associades a un nom d'home, mentre que només el 17,50% porten el nom d'una dona. La diferència és més que significativa, i podriem dir que fins i tot és preocupant. No obstant això, no caurem en derrotismes, serem positius, i mirarem sempre el got mig ple. Es fa palès, doncs, que hi ha marge de millora evident per a fer que el principal equipament cultural de la ciutat reflecteixi un més que necessari equilibri de gènere, i que sigui el principal altaveu de que la diversitat cultural és cosa de tothom, sense distincions però si en igualtat de condicions. Les coses sempre es poden millorar, és clar que sí. Però com? Per exemple, proposo que a les 7 biblioteques que només porten el nom del barri o del districte, se li afegeixi el nom d'alguna personalitat femenina vinculada a la història social i cultural de mateix barri o districte. S'aconseguiria pujar fins al 35% de biblioteques amb nom de dona. Aquest afegit es podria fer mitjançant un procés de participació ciutadana. O potser encara millor: que fos a través de la implicació de les escoles i instituts de cada barri, i que fossin la canalla i el jovent els encarregats de triar aquests noms, mentre es treballa la cultura vista amb ulls de dona. En qualsevol cas, seria interessant quina opinió tenen els responsables del Consorci de Biblioteques de Barcelona sobre aquest assumpte, si el consideren important; i si és així, sobre com es podria solucionar.

I és que la cultura i els noms que vinculem a tots els equipaments culturals tenen també un fort component de simbolisme i d'impacte en l'imaginari col·lectiu i ciutadà. Encara que no hi pensem, sempre acaba quedant un pòsit que acaba incrustat en la consciència, en allò més profund de tots nosaltres. I penso que cal ser especialment curiosos en com anomenem les biblioteques de Barcelona si no volem caure en un biaix de gènere, que penso que és més que evident. Si ens creiem allò de que les institucions culturals públiques han de reflectir la diversitat de gènere i que han de ser altaveus de la no discriminació... doncs tenim un problema. I no és un tema menor. Els noms que porten els equipaments i les institucions públiques culturals creen també un imaginari col·lectiu, un estat de les coses, i són un reflex de la societat on s'insereixen. A la ciutat de Barcelona, directament, quan la meitat dels noms que totes les biblioteques públiques de la ciutat s'associen a noms d'homes, correm el risc de crear un imaginari de que la cultura només és patrimoni dels homes. Si és que no s'ha creat ja. Es pot corregir, i cal corregir-ho. Fem que les biblioteques siguin una avantguarda d'aquest canvi. Les dones han jugat i juguen un paper importantíssim en la cultura, i penso que les biblioteques han de ser un altaveu clar i contundent d'aquesta importància.

*

Daniel Gil Solés és bibliotecari i documentalista de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona

(*) Daniel Gil Solés

